

Text de la Declaració dels Drets de l'Home i del Ciutadà (1793)

«El poble francès, convençut que l'oblit i el menyspreu dels drets naturals de l'home són la sola causa dels problemes del món, ha resolt exposar, en una declaració solemne, aquests drets sagrats i inalienables, perquè tots els ciutadans puguin comparar els actes del govern i el funcionament de tota institució social i no es deixi mai prémer i abatre per la tirania, amb la finalitat que el poble tingui sempre davant dels seus ulls les bases de la seva llibertat i del seu benestar, el magistrat, les regles dels seus deures, el legislador, l'objecte de la seva missió.

En conseqüència, proclama, en presència de l'ésser suprem, la declaració següent dels drets de l'home i del ciutadà.»

Article primer. La finalitat de la societat és el benestar comú. El govern és instituït per garantir a l'home la vigència dels seus drets naturals i imprescriptibles.

Article 2. Aquests drets són la igualtat, la llibertat, la seguretat, la propietat.

Article 3. Tots els homes són iguals per naturalesa i davant la llei.

Article 4. La llei és l'expressió lliure i solemne de la voluntat general, és la mateixa per a tots, sigui per protegir o per castigar, no pot ordenar més que el que és just i útil per a la societat, no pot prohibir més que el que és nociu.

Article 5. Tots els ciutadans tenen igualtat d'accés a la funció pública. Els pobles lliures no coneixen altre motiu de preferència, en les seves eleccions, que les virtuts i els coneixements.

Article 6. La llibertat és el poder que té l'home de fer tot allò que no causi perjudici als drets dels altres, té per principi la natura, per regla, la justícia, per salvaguarda, la llei, la seva límit moral ve donat per la màxima "no facis als altres el que no vulguis que et facin a tu".

Article 7. El dret a manifestar les seves idees i opinions, sigui a través de la premsa, sigui a través de qualsevol altre mitjà, el dret a reunir-se pacíficament, el lliure exercici dels cultes, no poden ser prohibits. La necessitat d'enunciar aquests drets suposa, o bé la presència, o bé el record recent del despotisme. [...]

Article 11. *Tot acte exercit contra un home fora dels casos i de les formes previstos per la llei, és arbitrari i tirànic ; tot aquell a qui se li vulgui imposar violentament , té el dret de rebutjar per la força.[...]*

Article 14. *Ningú no pot ser jutjat ni condemnat sense haver estat prèviament escoltat i jutjat , i en virtut d'una llei promulgada abans del delictes. Tota llei que castigui els delictes comesos abans de la seva existència no és sinó una tirania ; l'efecte retroactiu atorgat a la llei constituïria un crim.[...]*

Article 16. *El dret de propietat és el que pertany a tot ciutadà per gaudir i disposar al seu gust dels seus béns , dels seus ingressos, del fruit del seu treball i de les seves indústries.[...]*

Article 18. *Tot home pot comprometre els seus serveis , el seu temps , però no pot vendre , ni ser venut , la seva persona no és una propietat alienat. La llei no reconeix la domesticació , no pot existir més que un compromís de respecte i reconeixement entre qui treballa i el seu empresari.[...]*

Article 21. *L'assistència social és un deute sagrada. La societat ha d'assegurar la subsistència dels ciutadans desprotegits , ja sigui procurant una feina, ja sigui assegurant els mitjans d'existència als que no estiguin en condicions de treballar.*

Article 22. *L'educació és necessitat de tots. La societat s'ha d'esforçar al màxim per afavorir el progrés de la raó pública, i posar l'educació pública a l'abast de tots els ciutadans.[...]*

Article 25. *La sobirania resideix en el poble , és una i indivisible , imprescriptible i inalienable .*

Article 26. *Cap part del poble pot exercir la representació del poble sencer, però cada secció del poble reunit en forma sobirana , té dret a expressar la seva voluntat amb tota llibertat .[...]*

Article 29. *Cada ciutadà té dret , en condicions d'igualtat , a participar en l'elaboració de la llei i en el nomenament dels seus mandataris o agents . [...]*

Article 31. *Els delictes dels mandataris del poble i dels seus agents no han de quedar mai impunes . Ningú no té dret a considerar-se més inviolable que la resta dels ciutadans.[...]*

Article 35. *Quan el govern viola els drets del poble la insurrecció és per al poble, i per a cada porció del poble , el més sagrat dels seus drets i el més indispensable dels seus deures .*